

Látnivalók

Magyar rapszódia. A Magyar Állami Népi Együttes bemutatója, Dóm tér, este fél 9.

A Móra Ferenc Múzeum kiállításai (Roosevelt tér 1–3.): Lucs-képgyűjtemény, Patikakiállítás, Móra-emlékszoba, Természettudományi gyűjteményünk legszebb darabjai, Vinkler László grafikái.

Fekete Ház (Somogyi u. 13.): Céhek, céhemlékek Csongrád megyében, Bálint Sándor-emlékkiállítás, Vihar aratva..., Buday György élete és művei.

Szegedi Vár (Móra-park): Szeged múltja, jelene, jövője. Varga Mátás színházterületi kiállítása (Bécsi krt. 11/A).

Ifj. Lele József néprajzi gyűjteménye (Szeged-Tápé, Vártó u. 4.).

Kass Galéria (Vár u. 7.): Kass János grafikái, John Halas kiállítása.

Horváth Mihály utcai Képtár: Szegedi Képzőművészek Nyári Tárlata.

JATE-aula (Dugonics tér egyetem): A szocialista irrealizmus gyöngyszemei II., avagy, talált tárgyak egy le-tűnt korból.

Bartók Művelődési Központ, B Galéria: Kalmár Márton szobrászművész kiállítása.

Könyvkiállítás az 1989. évi országos verseny díjnyertes termékeiből az MTESZ székház előcsarnokában (Kigyó u. 4.).

Ma és holnap este fél 9-kor a Magyar Állami Népi Együttes lép fel a Dóm téren. Műsoruk címe: *Magyar rapszódia*.
A részletes program:

I. rész

Daróczi – Timár
Timár
Timár
Liszt
Timár
Berkli – Timár

Kalocsavideki táncok
Gyermekjátékok
Kalotaszegi táncok
II. Magyar rapszódia
Tyukodi táncok
Sóvidéki táncok

II. rész

Timár
Székely – Timár
Timár
Timár
Lajtha
Budai – Béres – Varga
Daróczi – Timár
Berkli – Timár

Csongrádi táncok
Vajdakamarási páros
Tolnai üvegtánc
Méhkeréki tapostánc
Soproni képek
Hortobágyi pásztortáncok
Zempléni karikázó
Szatmári táncok

Közreműködik: a Szeged Táncegyüttes

Tánc és politika

Beszélgetés

Timár Sándorral

Kilenc kérdés Juronics Tamáshoz

Juró, örült vagy?

– Ném. Miért?

– Mert a XX. század végén táncra adott a fejed.

– Akkor örült vagyok. Aki ebben a helyzetben manapság táncra foglalkozik, az csak örült lehet.

– Hogy kerültél a szegedi balett-hez?

– Az Állami Balettintézetben végeztem néptáncot, de végzés után csak a balett érdekelt. Imre Zoltán akkor szervezte a szegedi balettkart, habozás nélkül igent mondtam neki. Ő az az ember, akit Mesterünként követünk bárhová, hiszen egészen fantasztikus dolgokat csinál. Most is összehozott egy nagyon jó társaságot, akik a termen kívül is összetartanak, igazi barátok.

– Néptánc után balett, két eléggé eltérő műfaj...

– Tudod, kezdetben én is olyan voltam, mint annyian az országban, hogy csak a néptánc érdekelt, csak az eredeti. Később rájöttem, hogy ennél sokkal több van bennem, sokkal többre képes vagyok.

– Mit jelent neked Szeged?

– Mindent. Szabadságot, függetlenséget, munkát. Az életemet. Nagyon hasznosak az itteni tanulóévek a későbbi terveimhez.

– Érezhető, hogy nem alakult ki jó kapcsolat a balettkar és a szegedi közönség között. Tervezték-e valamilyen váltást, hisz az Imre Zoltán által képviselt „intellektuális-balettet” nemigen fogadta be az itteni publikum?

– Igen, ez sajnos így van. A következő évad egyik fő terve az, hogy egy kicsit populárisabbat adjunk, de művészi autonómi-

ánkat megtartva próbáljunk közeledni a közönséghez. Ehhez nagyon jó propaganda kell, amit most a saját erőnkkel próbálunk megvalósítani. Magunk által tervezett, nyomtatott plakátokkal, egyebekkel. A másik ilyen törekvés az úgynevezett „workshop”-ok kiszélesítése, amivel szeretnénk az érdeklődő fiatalokkal megismertetni a próbafolyamatokat, kötetlenül elbeszélgetni a balettéről. S ha jól tudom, akkor a prózai tagozat után, nálunk is beindulna egy stúdió.

– Hol látod a szegedi társulatot a mai magyar balettmezőnyben?

– Itt egy rendkívül heterogén csapat dolgozik. Mind technikailag, mind alkattal. A százötven centistől, a hozzá hasonló kétméteresekig. Ez rossz is, meg jó is. Bizonyos kötöttségek mellett ugyanis hihetetlenül nagy és tág lehetőségeket biztosít a koreográfusoknak. Messze nem olyan egységes ez a gárda, mint mondjuk a Győri Balett. De ez nem biztos, hogy baj.

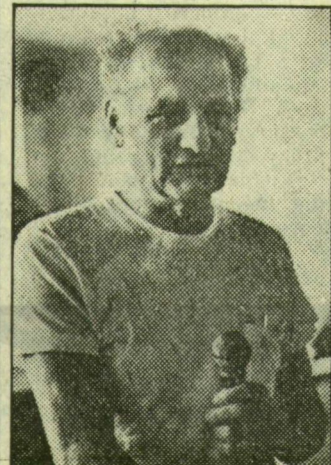
– Említetted a színpadi táncok megalkotóját, a koreográfust. A beszélgetésből számomra teljesen világos, hogy Juronics Tamás, a huszonegy esztendősen megalkotó, nem akar-e szerepkörnél megállni. Vannak-e koreográfusi elképzeléseid?

– Nagyon is. Olyannyira, hogy most fogok debütálni, hisz a 200 éves Színház találkozójára meghívták a kart, ahol Imre Zoltán tánc mellett az általam készített koreográfiát is bemutatjuk.

– Kezdetnek nem rossz megmérettetés...

– Egyenest a mély vízbe. De remélem sikerül...

Csúri Ákos

Hét óra, Dóm tér. A színpad felázott, csúszik, táncra látszólag alkalmatlan. Mindenki fejvesztetten rohogál, hogy a próba így elmarad, meg úgy; nem szerelik fel a hangosítást, és mi lesz így, hisz a főpróba és az előadások előtt akkor már csak egyetlen lehetőség marad arra, hogy megismerkedjenek a színpaddal. Teljes káosz. És akkor megérkezik Timár. Nyugodt, kiegyensúlyozott, pillanatok alatt felméri a helyzetet, és dönt. A próba melett. Nagyon kevés koreográfus, művészeti vezető van a (nép)táncos berkekben, akik ilyen belső feszültségek ellenére is egyetlen hangos szó nélkül levezeti a kétórás színpadbejárást. Este 10-kor sűrű elnézés-kérések közepette a Délmagyarország rendelkezésére áll, és jó másfél órát beszélgetünk a szabadtéri büféjében.

– Tudod, ez az ötvenes években megalakult együttes kezdetől fogva pártirányítás alatt állt, és ez óriási nyűgként nehezedett és nehezedik rá mind a mai napig. Azzal a céllal jött létre ugyanis, hogy a „boldog haza,

boldog nép” koncepciónak megfeleljen. Ennek ellenére – és erről kevesen beszélnek – a Rábai-korszakban nemcsak Ecséri lakodalmások, hanem nagyon komoly balladafeldolgozások is voltak. De sajnos ennek a koncepciónak kialakult egy formai háttere is: nagy zenekar, többszörmű kórus, ami az autentikus folklórtól igen távol esik, az énekesek olyan kóristák, akik nyugat-európai koncertstíluson nevelkedtek. Tíz éve, amikor átvetttem az együttes vezetését, az volt a célom, hogy ezt a lehetőséget szerint átalakítsam, leépítsem. Ez kemény hét évembe került. Sajnos, akkor igen komoly nézeteltérés alakult ki közöttünk és Zsúrfás Zoltán között, akik egy másik, egy új Bartók Együttest vártak, s így csatlódtak. Sokkal drasztikusabban akarták a leépítést véghezvinni, figyelmen kívül hagyva sokféle érzékenységet.

– Szóba hoztad többször is a Bartók Együttest. Ha jól tudom, ez a csoport is fekete bárány volt az akkori politikai érában.

– Ez tökéletesen így van, hisz az első perctől kezdve arra törekedtünk, hogy igazat mondjunk a folklór nyelvén. Utána rögtön revizionizmussal, nacionalizmussal és egyéb ilyen szép jelzőkkel illeltek bennünket, aminek következtében megdöbbentünk, hogy: „jé, ez tényleg így lenne?” Akkoriban történt a következő, azóta már inkább csak érdekességként számontartható epizód. Varga Zoltánnal, az asszisztensemvel beszélgettünk a műsorterről, szereposztásról, mikor is megszólított bennünket egy rendőr alezredes. Felmutatta igazolványát, s kérdezte, hogy miről beszélünk, miért erről beszélünk stb.

Nagyon sokszor próbálták az együttes működését lehetetlenné tenni, de szakmai nimbusza miatt beszüntetni nem lehetett.

– Miként változik, változik-e egyáltalán a helyzet, illetve az együttes helyzete azzal, hogy Andrásfalvy Bertalan személyében egy folklorista lett a kultusz-miniszter.

– Andrásfalvy úr többször kijelentette, s ezért támada is a sajtó, hogy nem szeretné az elit kultúrát túltámozgatni a szélesebb rétegeket érintő kultúrával szemben. Ez a mi esetünkben azt jelenti, hogy nem valószínű együttesünk túltámozgatása, külön kezelése az amatőr mozgalom hátrányára. Érdekes történet Andrásfalvyval való első találkozásom. Valamelyik nyugatnémet városban tanítottam egy tanfolyamon, ő ugyanott tartott előadást, de lejött a próbámra és ugyanúgy végigtáncolta, mint a német táncosok.

– Az elmúlt tíz évben mennyire változott az együttes stílusa, arculata?

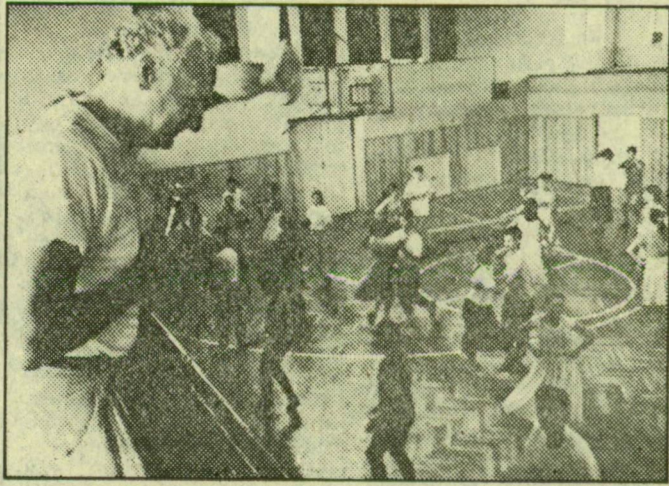
– Én úgy érzem, az arcunk teljesen átváltozott, s ez már adigra befejeződött, mikor a politikai élet is elkezdett változni.

Ebből kifolyólag nincsen fáradtságérzetem. Külön öröm, hogy Szegeden ekkora bázisa van a táncmozgalomnak, szerepelnek is a műsorban. Most az Állami Népi Együttes létszáma kicsi ehhez a színpadhoz, s ezért nagyon nagy segítség a lelkes szegedi táncosok közreműködése.

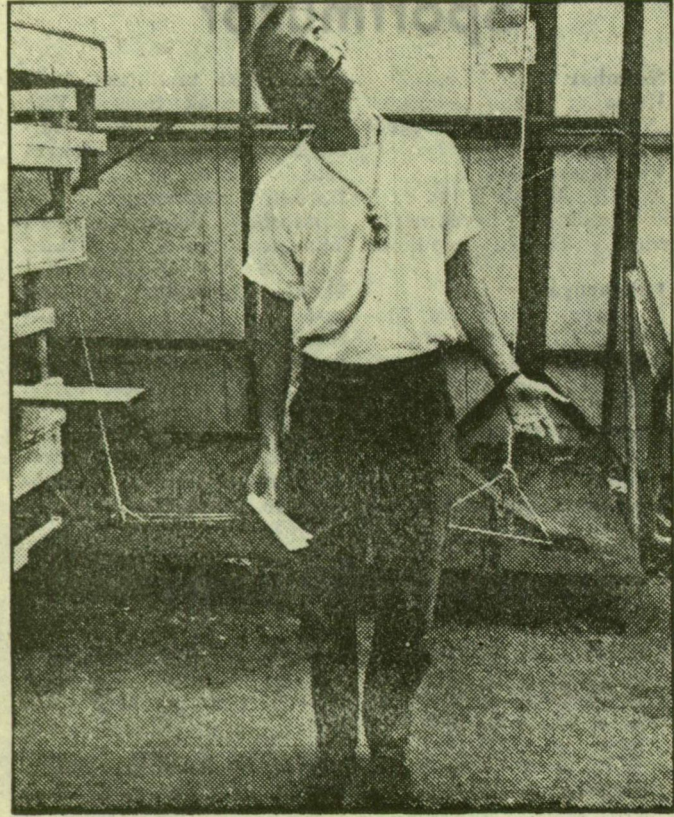
– Melyek az együttes további tervei?

– Nagyon régóta foglalkoztat egy kompozíció terve: kortárs zenére – Bartókera – és folklórra alapozódó tánc. A másik terv egy önálló nemzetiségi műsor létrehozása, mely tartalmazná többek között a cigány, szlovák, német, magyar táncokat. Ez az amerikai egyesült államokbeli turnénkon is hasznos lenne, hisz a Kárpát-medence népeinek táncait bizonyára nagy létszámú közönség várná és nézné érdeklődéssel, szeretettel. Ehhez a tervhez nagy segítséget nyújt a nemzetiségi politika más fénybe való helyezése, amelyet most már nemcsak a hagyományörző együttesek, hanem végre valahára a profi táncosok is ápolhatnak.

Csúri Ákos

Nagy László felvételei

Teszary Zsolt felvétele

Próbanézőben

Hogy mit tud a zene, ez a zene a szereplőkből és a hallgatósból szabad téren elővarázsolni, rögtön kiderült. Először is elkezdett menni minden, mint a karikacsapás. A színészeket nem is nagyon kellett állítani; a Hallelujja ütemére hamar megtalálták helyüket, amikor pedig Varga Miki énekelni kezdett, a fiatalok ujjongva köszöntötték. Megkezdődtek az István, a király próbái.

A kolozsvári színház leggendás főrendezője, Harag György mondogatta volt próbáin: *Gyerekek, ha úgy érzitek, el fogjátokrontani valahol, azt most tegyétek. Hadd készüljek fel rá én is.*

Koltay Gábor is valahogy így próbál: biztosra megy. A biztos sikerre.

(panek)

Mint Timár Sándor is elmondta, a produkcióban szegedi táncosok is közreműködnek. De kik? Dalkó Beával sikerült beszélgetni, mielőtt még az eső áztatta színpadra lépett volna.

– Miként választották ki a szegedi táncosokat?

– Azok közül választottak, akik nem táncolnak az Istvánban. Az állami együttestől jöttek le a táncosok tanítani, majd ezek után választották ki azt a hat párt, aki a produkcióban táncolhat. Ez nem volt igazán fair dolog, hisz jóval többen güriztek végig a próbákat, akiknek most csak az énekarban jut hely. No persze, ez is felfogás kérdése, hisz egy táncos számára az is nagyon sokat kell hogy jelentsen, hogy a Magyar Állami Népi Együttes produkciójában, még ha énekes-

Bea igenjei

ként is, de közreműködhet.

– Érdekes lehet egy amatőr táncos számára a legprofibb profikkal együtt dolgozni.

– Kezdetben annyira megijedtem, hogy azt se tudtam, merre szaladjak. De szerencsére Szappanos Tamásék, akik itt tanítottak, mindenben segítettek, így rendkívül gördülékenyen zajlottak a nem kis feszültséggel várt próbák. Érdemes volt belecsöppenni egy ilyen abszolút profi mentalitással dolgozó társaság hétköznapijaiba. Messze nem tudunk nem tudhatunk technikailag, szakmailag annyit, mint ők. Nekem például komoly lelki

terhet és félelmet jelent, hogy a Délalföldi táncban az első sorban táncolok. Szerencsére nagyon segítőkészek, így a görcsösség lassan kezd feloldódni.

– Sokan mondták, hogy te is egy kiszemelt vagy, aki a későbbiekben esetleg az Államiban folytatná táncos pályafutását...

– Erről nagyon korai lenne beszélni, nem is tudom, honnan hallottad, jelen pillanatban úgy érzem, hogy technikailag messze nem vagyok azon a szinten, ami ehhez az együtteshez szükséges. Mindenesetre arra törekszem, hogy itt, Szegeden amatőr körülmények között a néptánc szeretetével párhuzamosan elsajátítsam azokat a technikai ismereteket, amiket esetleg később kamatoztatni tudok.

Cs. Á.